

չինեցին Արուսազէ մն ու Տաճարը եւ միւս քաղաքները, և Աստուած իւր ու զորմութիւնը աւատօրէն լեցուց աշունց վերայ: Բայց այս գերութեանս մէջ և ոչ մէկ մարգարէ մի ունիմք հետեւնիս, և ոչ իսկ Աստուած մեզ կ'երեւի:

Արեւմտեան, Տէր իմ, քննեցի ուքններէ չեմ գաղթիր՝ Թէ որն է այն մեծ մեղքը, որոյ համար հազար տարիէն աւելի է գերութեան մատնուած եմք: Չունիմք մարգարէ մի այլ, ոչ Թագաւոր, ոչ քահանայ, ոչ սեղան, ոչ զոհ, ոչ օծումն, ոչ խաւով և ոչ քաւութիւն, այլ բոլոր աշխարհի առջեւ՝ ինչպէս և Աստուծոյ գիմացն աւելի ու արհաւիրահելի եղած եմք: Այլ մեր սրտին մէջ հպարտութիւնը կը Թագաւորէ, որով մեր անձինքը քան զբոլոր աշխարհքը վեր կը դասեմք: Այլ այն նիւթիս մէջ, Տէր իմ, այն բանը որ պատշաճ կը համարիմ, քու դատողութեանը ներքեւ կը դնեմ: Այլ սակայն Աստուծոյ եմք՝ ինչ որ այլ հանգիստութեան մեզ:

Ի յաջորդէն:

Պօլս Պատրիարքի Արքիմանդիտիոս-ի
Ռէյ արքեպիսկոպիտի:

Հաւատոյ և կրօնից խնդիրը և նորա գէմ եղած վէճերը նոյն իսկ կրօնից հաստատութեանը չափ հին են: Ասիական գարուց մէջ երբ մարդկային միտաց ուժն ու դատման կարողութիւնը նուազ էր որ և է ճշմարտութիւն մի ըմբռնելու համար, ժամանորոյ իրենց սիրտն ալ աւելի հակամէտ էր նիւթաւորաւորութեան, այսինքն այնպիսի գերագոյն էակ մի սրտնուէր՝ զոր կարենայ տեսնել և իւր զգացարանաց տակ խնդիր, սակէ յառաջ եկաւ կուսակցութիւն

ներ, յորում նոյն իսկ Խորացեալիք խիստ շատ անգամ կ'ընէին Թողով Ահաւայն՝ որ աներեւոյթ և ճշմարիտ Աստուածն էր իրենց և բոլոր անդերիս: Իսկ երբ քրիստոնէութիւնը իւր աստուածային կրօնին ուժովը մարդկային միտքը նիւթաւորան աւատաւ գողտիարներէ գէպ խնայական աշխարհն բարձրացոյց, յստակ ու կատարեալ գաղափարի մի վերածեց նորա միտքը, այն է՝ ճշմարիտ կրօնիւ օծեց նորա սիրտը: Յիսուսիւ Վրիստոսիւ, որոյ աւետարանին առաջը լեցին ամեն փիլիսոփայութիւնը: Յետ այնորիկ մարդիկ որքան որ նոյն աւետարանին լուսովը իրենց միջին տեսիլները Թողուցին, նախապաշարմունքները մերկացան, այսու ամենայնիւ ամեն անհատ մի և նոյն տեսիլը չունեցան իրենց ընդունած աւտուածեղէն կրօնին վերայ, ուսկէ հետեւեցան կարծեաց բաժանմունքներ, և սակէ ծագեցան կրօնական վէճերը, հերձուածներն և աւտուածներն ընդգէմ իրենց եղբարցը, որք զմի և զնոյն հաւատքը ու զմի և զնոյն Վրիստոսը կը պաշտեն:

Այս բաւական չեղաւ. սկսան ի բարու համարումներն ալ բռնաբարել, խզել ապատութիւնը գերել, որուն տգիտութիւնն ու շահասիրութիւնն ալ օգնելով, մէկ կողմէն միւս կողմը, և անդրադարձօրէն հաւատածներ յաճախեցին, և Վրիստոսի եկեղեցւոյ փորձիւր ըմբռնարարներու հրապարակ մի եղաւ. և Պետրոսի սուրբ պատեանէն ելնելով՝ սկսաւ փայլել անարարաւորութեան խզիլն վերայ: Հայտատանեացս սուրբ Արեւելեցին եւս՝ որ հերետիկոսական դարերուն մէջ ինքը միայն խաղաղութիւն կը փայլէր, իւր զաւկրները ամբողջ իւր ծոցին մէջ կը բերելով, եկաւ ժամանակ որ նա այլ հերձուածներու երեսէ սկսաւ վրդովել:

ընդունեց հարուած մի Հռոմէական եկեղեցիին երեսէն Բարդուղիմէոս անուն լատին միաթոնարի մի ձեռք , որ առաջինն եղաւ Հայաստան եկող : Ստացաւ նա քանի մի որսեր , փաքրոգի ու չամիտ վարդապետներ և անոնց հետեւող տգէտ և միամիտ աշխարհականք : Եթէ սրբոյն Գրիգորի և սրբն Ներսէսի աղօթքն օգնու թեան չհասնէին , կրնար այն փորձը մեծ կորուստներ պատճառել եւ Հայոց ազգութեան ոգւոյն փրկութիւնը մատնել : Այն դարուն մէջ յարոյց Լատուած գերագոյն հանձար մի և ազգորական գրիչ մի , այն է Լայսի վարդապետ նշեցին , ու վառվառն հոգի մի և ազգասիրութեամբ բորբոքուած սիրտ մի՝ այն է Գրիգոր մեծ հռետորն Տաթեւացի , Տիրատուր վարդապետ , Ստիւէս վարդապետ երզնկացի և ուրիշ շատ մի հոգեւոր մը շակներ , որոնք իրենց հոգեւոր արօրն ու մանգաղը պահ մի մէկդի թողով , իրենց մօրը սուրբ Եկեղեցւոյ փրկութեան թշնամեայք դէմ զինեցան , և փառաւոր յաղթանակներ ստացան . Հռոմայու ազգեցութեան ջիւղ խորտակեցաւ և Հայոց եկեղեցւոյն անաբառութիւնը և ուղղափառութիւնը նոր փայլ մի առաւ , եւ յայտնի ցուցաւ առաջի աշխարհի :

Լայսէս ուրեմն Լատուած ամեն ժամանակ որ օտար յարձակում մի հայ եկեղեցւոյ ուղղափառութեանը վնասերու կ'ըլլայ , ինքը միշտ պահպանած է՝ ըստ ժամանակին յարուցանելով աւոր որդւոյր մէջէն Գողթաթու դէմ Գաւիթներ և Բարդուղիմէոսի դէմ Ալեքիներ ու Տաթեւացիներ : Արջին ժամանակներս երբ կրօնի խնդիրը կրկին յուղուեցաւ ազգիս մէջ , յաբոյց Լատուած Պողոս Պատրիարքը Լորի անապոյտեցին : Լսոր ժամանակ սուրբ Յակովբայ Լթոռին աղտաութեանը

համար , զոր Յոյնք ոտք ելած էին կրկին յախշտակելու , հռոմէական հայոց եւ բուն լուսաւորչական ուղղափառ Հայոց երեւելի Լմիրայր միատեղ ու միասիրտ աշխատելով , երբ յաջողեցաւ իրենց ջանքը ու Լթոռը աղտաւելին , գեղեցիկ խորհուրդ մի իրենց միտքը յղացաւ , այսինքն կրօնի որոտձառապառակտեալ համազգի ու համարիւն եղբարքը հոգեւորապէս միաբանեցընել : Այն բարի խորհուրդը Պողոս Պատրիարքի խմացուցին , զոր ուրախութեամբ ընդունեց եւ գործադրութեանը ձեռք զարկաւ . բայց թէ ինչ պատճառաւ չյաջողեցաւ ու ետ մնաց այսպիսի ցանկալի ու երեւելի ձեռնարկութիւն մի , ինքը համառօտ իւր մէկ ատենաբանութեանը մէջ կը յայտնէ , զոր հոս մէջ պիտի բերեմք :

Այն քանի տարիէն ի վեր է հայ Բարդուղիմէոսներ Հայաստանու որդւոցը մէջ ցրուելով , և նոր որսեր ընելու ակնկալութեամբ կրկին յուղմանք պատճառած են ազգին մէջ և նոր փեռեկառման միահայր և միամայր եղբարց և միապատկ սմուսնաց մէջ ձգած ի կործանումն ազգին . վասն որոյ և կրօնի խնդիրը դարձեալ ծագեցաւ , և իւրաքանչիւր կողմ՝ լրագիրներն իրենց բերածն ընելով , որոնք Թարգման կը համարին հասարակաց զգացմանցը , և երբեմն ալ մասնաւոր տեւորակներով սկսաւ պաշտարանել իւր առանձին եկեղեցին : Լայսիսի ժամանակի մէջ , յորում բորբոքման զուրկ կը գտնուի Հայ ազգը Գօրաբաբէլի նման գործօն ու անձնանուէր առաջնորդէ , փափաքելի էր հանգուցեալ Պողոս Պատրիարքի ոչ թէ գրաւոր ատենախօսութիւնը մոխի ընել , այլ իւր կենդանի բարբառը լսել , անոր պատկառելի վեհ կերպարանքը առաջի աչաց ունենալ , և ազգային ազգեցութիւնը զօրացընել

Թէ՛ օտար ազգաց եւ թէ՛ ի՛նչ Գրան
քով։ Այսպիսի ներկայացուցչի մի կա-
րօտ է միշտ ազգը։ Բայց հիմա կուհի
միջ շատանամք գտնէ՛ անոր խօսքերը
մոտիկ ընկելով, որ երբեմն մայր Նիկեո-
ցւոյ պատերը հնչեցուցին, երանի թէ
հիմա՛կ այլ թմրեալ ու ազգային բղ-
ղացմունքէ սառած սրտերու թեւերը
թրթրացնէին։ Յիշեալ ատենաբա-
նու թիւնը՝ դոր խօսեցած է ի 12 փետ-
րուարի 1867 ի յայր եկեղեցւոյ սուրբ
Աստուածածնի, ի գիր անցնելով մեզ
կ'աւանդէ ունկնդիրներէն մէկը՝ այն
է՛ Նիկազատեան տիրացու Աղիսէ ա-
նուն։

«Աննասուրբ Արարիգութեան շը-
նորհքն ինչէ՛ ի միտս մեր առ ի խօսել
զուղիղն, և յսկանջս ձեր առ ի լսել։

«Մեր պայտօրուան ձեզ խօսելիքը
ուրիշ բան չէ, այլ միայն Աստուծոյ
փառացը, Նիկեոցւոյ պայծառութեա-
նը և ազգիս խաղաղութեանը համար,
և այս երեք բանը մէկ խօսք բսել է.
փառն զի Նիկեոցւոյ պայծառութիւնն
ալ՝ Աստուծոյ փառք է։ Այս ասոնցմէ
դուրս ուրիշ բան զրուցելու նպատակ
չունինք. ահա սուրբ Սեդանը և Հո-
գին սուրբ աստ է. չունինք նէֆալիէի
կամ կռիւ, և կամ այլ ինչ, այլ մի մի-
այն մեր ջանքը ազգիս խաղաղութեա-
նը և սիրոյն՝ և ատեղութիւնը վերցը-
նելու համար է Դ։

(Այն յառաջաբանական խօսքը ընդ-
միջելով կը հարցնէ՛ Չամչեան Յով-
սէփ աղային՝ որ հան ներկայ էր, թէ
արդեօք Հայերէն խօսի՞ թէ՛ Տաճկե-
րէն. նա ալ պատասխանելով՝ թէ
պարզ Տաճկերէն խօսիլը աւելի յար-
մար է, սկըսաւ նոյն լեզուով ատենա-
բանել՝ որպէս զի բոլոր Ժողովուրդը
հասկընայ)։

«Ղիւմէնիդէ մարիւմ տիր քի, Այ-
մենիսն միլլէթինատէ պիր աճայիպ հալ
կէօրիւնիւյօր պէշ իւզ սէնէտէն պէրի
տիր, նէ՛ աճայիպ չէյ. աճէպ հիքմէթ
նէ՛ տիր — պիլմէմ։ Պա ազձէ գալլ-
կաար՝ եախօտ պիր տխէր գալկա տէ-
յիլ. զիրա պազայօրում քի՛ պիրպիրի
նիլ իլէ ագսուսթա էտիյօրսունուզ,
վէ մուհապլէթինիդտէ հիլ պիր գու-
սուր եօդ, վէ խարմիրդնիլ տախի վար.
անձագ տին պահարնա կէրօիրտէ.
պիրիպիրինիլէ խօր նաղար իլէ պազա-
յօրսունուզ. աննատրք քի պու գալկա
ճիամանի տէկիլ իմիշ, իլլա՛ բուհանի.
Աճէպ պունուն սէպէպի նէ՛ տիր, վէ
նէտէն իգթիլա էտէյօր. պիր աւա-
զանտան Սկրասութիւն ալմըրդ, պիր
փէտէր վէ պիր վալտէ էվլատրյոզ.
Անիտէ պէնիտէ կռապաշտութիւն
տան չոգարդպ ուղլափառ հաւատքա
կէթիրէն սուրբ Ասաւորիշ հայրը-
մըդ տր։ Սուրբ Ասաւորիլի ինքեար
էտէ պիլլիքիլ, պիր աստէմ փէտէ-
րինի նաարէ ինքեար էտէ պիլլի. մէմ-
լէքէթինատէն չոգրոյ ախէր եէրէ կի-
տէր, զէնահաթընը, ատընը, քիալէ-
թինի տէյիշտիրէ պիլլի, լաքին փէտէ-
րինի վալտէսինի տէյիշտիրէմէզ, զի-
րա միւմքին տէյիլ։ Պիլտէ պիր փէ-
տէրին վէ պիր վալտէնին էվլատրյոզ.
Ասաւորիշ հայրմըզ նէ հաւատք
էօյրէթտի իսէ, օ կիւնտէն պու կիւնէ
գատար հիլ շաշմայտրապ թութայօ-
րուզ. պու աղիլ նէ տին պիլլէ էօյ-
րէթտի իսէ, թութայլմ մը, եախօտ
պիր պաշկա տին մի աւայալմ։

Արջի էֆէնտիմիլ Յիսուս տիւն
ետտէ իքէն՝ պիլլիմ Հայ միլլէթինատէն
Արգար թագաւոր կէօրմէտէն ինան
տը Յիսուսա. վէ քեաղտ եաղտը,
տալէթ էթտի կէլին քէնտի էմրա
զնը տէֆ էթսին տէյաւ։ Յիսուս է-
ֆէնտիմիլտէ ճէվապ կաղրոյ վագարմ

տօյմուշ տուր տէտի , սօնդրա Առաքեալարքմտան կէօնտէրիրիմ էմուսզընը տէֆ էտէր : Պու տա պիպէ պիր շան տէյիլ մի բի՝ Հայոց փատիշահօր օլտուն իփատիտարի կէօրմէտէն ինանան փատիշահարտա : Սօնդրա իմադէտա առաքեալ կէլիպ՝ Հայոց ազգը լուսաւորել էթտի . վէ իարգողիմէտ վէ տայրը առաքեալարքմտան կէլիպ օլտաւորլար , լարին տիգիլ թուլթաւորամաւորլար , զիրա Աբգարտան սօնդրա բըրիտոնէսէթիւնը գայրալ էթալիլէր , վէ տէօնիւպ փուլթիկէրէսթիլքտէ գալտորլար՝ թա Տրդատ թադաւորատար , բի սուրբ Առաւաւորիչիմիլ օլվադթ տա Վայսէրիտէ իլիմ վէ բրիտոնէսէկան ուղղափառ հաւատքը էօյրէնտի . բի օ վադթ սէնլիք պէնլիք եօղ խոի բրիտոնէսէլարտա . կէրչի պէօյլէ միլլէթլէր վար խոի , լարին հէփտի պիր ի տիլէր հաւատք իլէ :

Սօնդրա Առաւաւորիչիմիլ կէլտի Հայաստանա , վէ սուրբ Հաւատքը տննալթար իտէ , Տրդատ վէ էհալի հէփայրալլատրլար բի՝ բէնալիլէրինին եօլունտան այրլմը տըս տէյի : Աէ չօգ զիյատէ էգապ վէրտիլքտէն սօնդրա՝ խորվիրապա պրագարլար . օն իւլ սէնէ միգտարի օրատա վէհիլիլ երլանլար վէ շամուր իլինտէ գալար , բի սէն պէն իւլ կիւն տաւրամօյրլ : Սօնդրա պագնէ օլտու . օ այրալլայան փատիշահ խորվիրատան չգարթորրալ սյադընա տիւշտիւ վէ շիֆա պուլլալ՝ տօղրու իմանա կէլտի :

Պու սուրբ Առաւաւորիչ փէտէրիլ միլին էլի իլէ Հայոց ազգըմըլ լուսաւորել օլտու , վէ պու սուրբ Հաւատքըմըլ էօյրէթտի պիլլէ : Պուսու տա խի ֆէհմ էտին բի՝ Առաւաւորիչ իամի նի զէվք սէֆա իլէ , եէմէք , իմէք , կէլինմէք , գուշանմար իլէ էտինմէտի , իլա տէհէթլիլ իսկէնէլէր իլէ : Այ

կէր սուրբ օլմար գօյալ օլալ լար , սուրբ Ալիզէյիմիլ տահա չօգ տտէմլէր տօնէլ էտէր խոի : Ալմէլէ սուրբլարը էլէյէ գօյալ էլէլին , Առաւաւորիչէ մէնէնտ պիր տահա պուլալ պիլիլ միտինիլ : Տէմէմ սուրբ Ատուածալծինի , բի յատկայեալ սուրբ սուր . տէմէմ Յովհաննէս Սկրտիչի վէ առաքեալլար , բի Աֆէնտիմիլ իլէ օլթուրուպ գալլարլար , եա Հայրապետէր իլինտէ տէմէք իտթէրիմ : Վապիլ բի պէնիմ փէտէրիմ օլտուզու սէպէսի իլէ՝ մէթ էթալիլիմտէ եարանտա գալթարլար . լարին Յովհան Սկեբերան բի՝ Ատրի միլլէթիտէն՝ վէ Րում փալթրիլի խոի , օնուն էթտիլ մէթլէր վէ վէրտիլի շահատէթլիք տահա զիտէ մագպուլ տուր :

Իմտի պէօյլէ ազիլ փէտէրիմիլ վար իբէն , պրագալ տա գայրը փէտէր միտրայալմ . պու ազիլին էօյրէթտիլի հաւատքը պրագալտա՝ պաշիտ հաւատքա՝ մը սիւլաք էտէլմ : Պուրբ Առաւաւորիչին էօյրէթտիլլիտէն նէ՞ շաշմը տըր Հայոց էկէզէցի բի՝ ուղղափառ տէյիլ տէի ֆատլ օլունույր :

Ելմտի պիլլտէ տիւշիւնտիւք բի՝ միլլէթի Արմէնիան Փալթրիլի նատալ օլտում իտէ՝ կէրէք լայրգ , վէ կէրէք նալայրգ , էկէր նալայրգ իտէմ՝ սիլլէ պատիթ օլմուշ օլուրում Ալահտան , նիծէ բի Սաւուղու փատիշահ էթտի խրայէլ միլլէթինէ պատիթ տէի . եօգ էկէր լայրգ իտէմ , սիլլին հագգընրդա խայրըլ օլմուշ օլուր , զիրա Ալահարգ պիր շէյ օլմալ : Պօրծլուլում շիմտի գալ երլ , վէ գալ ալ Պատրիարք իտէմ , արամայա , զիրա՝ Ալահ պէնտէն արար Հայոց ազգըն ճէվապընը , նատըլ բի Ալիկիլէլ մարգարէէ տէտի . « Արդի մարդայ , դէա կայալցի զբէզ ի վէրայ տանն խրայէլի » :

Ալլտէ տայրէ վէ չօլուգ չօճուգ

տահալի սինիւ, Ալաճ պատընաւն .
 վէ հէր պիր էվին պիրեր պէօյիւղիւ
 վար . օ էվին պէօյիւքէրի քէնաի էվ
 լէրինին խաարէսինէ պազմայաւ մը .
 պիր էքսիքըք կէօրիւրէր իսէ էվէրին
 տէ՝ պէ տէխմաի , նէմէ լազըմ տէր մի .
 Հէլալէթ էվին պէօյիւղիւ էվին խաա
 րէսինէ մէմուր իսէ , էվինի խաարէ է
 տէճէք տիր : Ա է նաարէ կէմիճի օլա
 պիրի օ քի՝ ֆուրթուհայա օղըսըրա՝ կէ
 միսինի սէլամէթէ չըգարմայա ճահա
 էթմէսին . պէ նէմէ լազըմ , պաթար
 տա պաթարն՝ տէսին : Պէն նիճէ Հայոց
 ազգըն խաարէսինէ վէ սէլամէթինէ
 պիրայա տուրուպ պազմայալըմ :

Պազարպընը քի տիւնեատա փա
 տիւհաճար վար , վիւզէրարար , զապիթ
 լէր վէ վիւճուհար վար . պուհար
 ճէմի խաարէ իշին տիր , վէ հէր միւ
 լէթլէրին տախի պէօյիւքէրի վար , վէ
 թարղ թարղ ուղանցար (սովորու
 թիւնը) վար : Քէզալիք Հայոց ազ
 գընտա Աթաթուղիկտու վար , Պատրի
 աբբար վար , Առաջնորդար վար ,
 եւ այլն :

Հիմաի սիգտէ Պատրիարք պու
 լունտուպ , պու ճիհէթտէն պօրճու
 օլտուպ պու պիլիմ՝ Հայոց ազգըն ի
 տարէսինէ պազմայա : Ակէր պէն նէ
 մէ լազըմ տէր իսէմ , իւչ շէյիմ օլմալ
 արը . եա տինիմտէ նօգասնիթ , եա
 մանտուպու մոսն գօրգու , վէ եախտ
 թարաֆը հաթըր էթմէլիմ : Պէլի ,
 չօգ կիւնահքարում , լաքին պու իւչ
 շէյտէն պիրիտէ եօգ պէնտէ : Պէն Պատ
 րիարք օլալ տահա իքի երլ տրը . էվէ
 լի կէչինէմէյօրուտում , վէ հալա նէ
 րէյէ կիթտէմ՝ Հայոց ազգըն սայէսին
 տէ կինէ կէչինէ պիրիլիմ . նէ հաճէթ ,
 սիգտէ մալիւմ տիւր : Պիրիսինիզ պէն
 տարնտան նէ հըզմէթտէ խոլիմ , վէ
 ճիւմէնիլ իլէ հուգուգու մուգ վար
 լար , քի կինէ վար տրը :

(Օ) Լ վազիթտէ նէ սիգէ՝ նէ հէր
 հանկը Ակէղէյիմիլտէ քարազ վէրտի
 իմտէ՝ ապա պու միսիւլիւ սէօհպէթ
 էթմէմիլիմ , նիլին քի օլ վազիթ սէլա
 հիէթիմ եօրու տու , սնճալ օլ վազիթն
 Պատրիարքընա բաճի խոլի : Հիմաի պա
 նա ֆարղ տրը լապիթ պազմայա արամայ
 քէնաի միլէթիմի . զերա կէրէք Ալա
 հըն քէլամի իլէ , կէրէք շէֆէթիլ Ա
 ֆէնալիմիլին հաթար շէրիֆի իլէ Պատ
 րիարք օլմուչուսազ , Արմէնի միլէթի
 նին ճէվապընը պէնտէն իսթէրլէր .
 պէն նիճէ ֆէնա տտէմ օլմալը յըմ քի ,
 պէ տէլիմաի նէմէ լազըմ տէյէլիմ , զիւլ
 ֆիւեարէ տօղուհմայըմ տա , զէվիլիմ
 սէֆալը էտէլիմ , տմնի միլէթ խա
 րապ օլուրումուչ , օլտուն : Տէյիլ մի քի
 հէմ պու տիւնեատէ , հէմ ահրէթտէ
 սիգին իշին ճէվապ վէրէ ճէկիմ . սիգին
 իշին իքի ճիհանտէ թէքալի մի օլա
 յըմ . բէվա մը տրը . օնուն իշին հէր
 թիւրիւսիտէ էօլիւմիւմէտէր կէ օ
 զիւմէ ալմըլըմ , պարի պու էօմիլ
 հայաթտէ թէքալի օլուրտամ , էօթէ
 տէ իւճրէթիմի արտըմ :

Պազըլար տէրլէր իմիլ քի , իքի իւչ
 քէսանտ ույմուչ տա՝ պու մաղահա
 թա միւսալիլէթ էալիօր . կէրլի ույ
 մուչում , լաքին Ալահըն արդարու
 թիւնունա ույմուչում :

Ի յաւերտն :

Պիլեսա յաթնասորբ իշան
 Լաթա-աթաթին (1) :

Գովետ բերկրանայ հըրճուգովան հնճան ,
 Քէզ կոյա Տիրամար քաղցրաճայնեալ երգերն :
 Ով կուսից պարճանք , մայր Հայրամին որդւոյն .
 Անճին ծընողին՝ Բանին ծընող մարմնով :

(1) Սոյն գեղեցիկ հօդանուագ երգը , որուն յօ
 րինոյն անունը մեր քաջն եղած Վանճ գիրքերուն
 մէջ չկայ յիշատակում , կ'երևի որ կամ Շնոր
 հալոյն եւ կամ աւելի հաւանօքէն Գրիգորի Նա
 րեկացւոյն է :